

РЕШЕНИЕ

№ 38619

гр. София, 20.11.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 7 състав, в
публично заседание на 03.11.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Маруся Йорданова

при участието на секретаря Виктория Вълчанова, като разгледа дело номер **9649** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца (ЗСПД).
Образувано е по жалба на Т. Ч., гражданка на У., ЛНЧ [ЕГН], срещу Заповед № ЗСПД/Д-Е/3851/29.07.2025г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ /ДСП/ – Б., с която е отказано отпускане на еднократна помощ за детето Д. Ч. – ученик в първи клас за учебната 2025/2026г.

Заповедта на директора на ДСП – Б. се оспорва като незаконосъобразна, издадена в нарушение на материалния закон и в несъответствие с целта на закона. Поддържа се, че чужденците имат право на социално подпомагане съгласно чл.39, ал.1, т.4 от Закона за убежището и бежанците /ЗУБ/. Поддържа се, че чужденците имат право на социално подпомагане съгласно Конституцията на Република България, чл.3, ал.5 от Закона за семейните помощи за деца /ЗСПД/ и чл.39, ал.1, т.4 от Закона за убежището и бежанците /ЗУБ/. Изложени са доводи, че разпоредбата на чл.3, ал.5 от ЗСПД противоречи на международни договори, които Република България е ратифицирала. Моли се за отмяна на оспорената заповед.

В с.з., жалбоподателката, чрез процесуалния си представител адв. К. поддържа жалбата и моли същата да бъде уважена. Претендира разноски.

Ответникът – директорът на Дирекция „Социално подпомагане“ – Б., редовно призован за с.з не изпраща представител и не изразява становище по жалбата.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, установи следното:

Жалбоподателката Т. Ч. е гражданка на У., ЛНЧ [ЕГН], с предоставена временна закрила, и майка на детето Д. Ч., ЛНЧ [ЕГН], който през учебната 2025г. – 2026г. е записан като ученик в първи

клас в Пето средно училище „Г. И.“ – [населено място].

На 01.07.2025 г. жалбоподателката е подала Заявление – декларация вх. № ЗСПД-Д-Е/3851 за отпускане на еднократна помощ по чл. 10а от ЗСПД - за ученици, записани в първи, втори, трети и четвърти клас.

Въз основа на подаденото заявление директорът на Дирекция „Социално подпомагане“ – Б. издал процесната Заповед № ЗСПД/Д-Е/3851 от 29.07.2025г., с която е отказано отпускането на исканата помощ. В заповедта е посочено, че помощта се отказва на основание чл.3, ал.5 от ЗСПД , тъй като семейството няма предоставен статут на постоянно пребиваващи в Република България. Заповедта е връчена на 05.08.2025 г.

Жалбата е подадена в срок, от лице с правен интерес и срещу подлежащ на обжалване акт, поради което е допустима. Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Оспорената заповед е издадена от компетентен орган съобразно предоставените му правомощия, в изискуемата форма и съдържание и при спазване на административнопроизводствените правила.

Същата обаче е материално незаконосъобразна по следните съображения:

Отказът за отпускане на помощта по чл. 10а от ЗСПД е мотивиран с разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД, според която право на семейни помощи за деца имат бременните жени – чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Между страните липсва спор по отношение на фактите. Не е спорно обстоятелството, че Т. Ч. и сина ѝ Д. Ч. са граждани на У., както и че са със статут на предоставена временна закрила от Държавна агенция за бежанците при Министерски съвет, видно от приложената по делото регистрационна карта №[ЕИК] (лист 8 от делото). Не се спори, че малолетното дете Д. Ч. е записано в първи клас в Пето средно училище „Г. И.“ – [населено място].

Спорен е въпросът относно противоречието на разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД с други нормативни актове.

Безспорно като лице с предоставена временна закрила, жалбоподателката и семейството ѝ имат право на социално подпомагане, съгласно чл. 39 ал. 1, т. 4 от ЗУБ. В Закона за социалното подпомагане е предвидено отпускането на социални помощи и за лице с предоставена временна закрила. Същевременно претендираната помощ е по реда на ЗСПД, която е определена за "семейна помощ". Независимо от различното наименование на помощта, обвързването ѝ с посещение на детето в училище, водят до извода, че тя представлява вид социално подпомагане, тъй като отговаря на законовата дефиниция за социално подпомагане в чл. 2, ал. 2 от Закона за социалното подпомагане.

Спорът е правен и се свежда до въпроса дали са основания за отпускане на еднократна помощ по чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД за детето. Според чл. 47, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ), отглеждането на децата до пълнолетието им се подпомага от държавата. Освен това Конституцията е прогласила и правото на гражданите на социално подпомагане (чл. 51, ал. 1). Съответно, съгласно чл. 26, ал. 2 КРБ чужденците, които пребивават в Република България имат всички права по тази Конституция с изключение на правата, за които Конституцията и законите изискват българско гражданство. От своя страна Законът за убежището и бежанците (ЗУБ) определя условията и реда за предоставяне на закрила на чужденци на територията на Република България, както и техните права и задължения, като в чл. 39, ал. 1, т. 4 от същия изрично е предвидено, че чужденците с предоставена временна закрила (каквото е предоставена на жалбоподателката) имат право на социално подпомагане.

С нормата на чл. 3 ЗСПД законодателят е очертал кръга на лицата, които имат право на семейни помощи за деца, а именно: 1. бременните жени - български граждани; 2. семействата на българските граждани - за децата, които отглеждат в страната; 3. семействата, в които единият от родителите е български гражданин - за децата с българско гражданство, които отглеждат в страната; 4. семействата на роднини, близки или приемни семейства - за децата, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето; 5. бременните жени - чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

В случая между Република България и У. е сключен Договор между Република България и У. за социално осигуряване (Ратифициран със закон, приет от XXXIX Народно събрание на 28 ноември 2001 г. - ДВ, бр. 107 от 2001 г. В сила от 1 април 2003 г.). По силата на Решение № 144/10.03.2022 г. на МС е предоставена временна закрила на разселените лица от У. в съответствие с Решение за изпълнение на Съвета на Европейския съюз (ЕС) 2022/382 от 04 март 2022 г. за установяване на съществуването на масово навлизане на разселени лица от У. по смисъла на член 5 от Директива 2001/55/ЕО и за въвеждане на временна закрила. Временната закрила се предоставя от 24 февруари 2022 г. за срок от една година. С Решение № 212 от 23.03.2023 г. на основание чл. 2, ал. 2 ЗУБ във връзка с Решение за изпълнение (ЕС) 2022/382 на Съвета от 04.03.2022 г., Решение на ЕК за автоматично удължаване на действието на Директивата с два пъти по шест месеца, считано от март 2023 г., е удължен срокът на предоставената временна закрила до 04 март 2024 г.

Доколкото обаче социалните помощи не са част от системата на социалното осигуряване, цитираният по-горе договор между Република България и У. се явява неприложим в конкретния случай.

Спорният по делото въпрос е за правото на лицата, на които е предоставена временна закрила, да се ползват от системата на социалните помощи на държавата, в която пребивават, в частност от отпусканияте по ЗСПД помощи.

По отношение на чужденците разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД предвижда само, че семейни помощи се предоставят на постоянно пребиваващите и отглеждащи децата си в страната чужди граждани, ако е предвидено в друг закон или международен договор. ЗСПД не съдържа изрична уредба дали и при какви условия могат да се предоставят семейни помощи за деца на чужди граждани, пребиваващи в страната, на които е предоставена временна закрила.

Съгласно чл. 2, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ) чужденец е всяко лице, което не е български гражданин. Разпоредбата на чл. 39, ал. 1, т. 4 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) предвижда, че чужденците с предоставена временна закрила имат право на социално подпомагане.

Следователно, жалбоподателката, както и малолетното ѝ дете, могат да се ползват от правата и задълженията на чужденец с предоставена временна закрила. Т. Ч. пребивава и отглежда детето си в Република България и има предоставена временна закрила, което е безспорно между страните. Разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не съдържа специални разпоредби относно приложимостта му за чужденци с предоставена временна закрила, но предвижда права за чужденци, ако това е уредно в международен договор или в друг закон. Именно по силата на друг закон - Законът за убежището и бежанците, по-конкретно на чл. 39, ал. 1, т. 4, както и на чл. 2, ал. 6 от ЗСП, жалбоподателката като законен представител на малолетното си дете, има право на социално подпомагане – в случая на разглежданите семейни помощи за деца.

На следващо място, цитираната норма на чл. 3, т. 5 ЗСПД не е съобразена с Директива

2004/83/ЕО на Съвета от 29.04.2004 г. относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, и Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила.

В т. 45 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕС е прието, че с цел да се избегнат социални трудности е уместно на лицата, на които е предоставена международна закрила, да се осигури адекватна социална помощ и средства за издръжка, без дискриминация в контекста на социалното подпомагане. По отношение на социалното подпомагане, условията и редът за предоставяне на основни обезщетения на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила (каквото е и настоящия случай), следва да се определят от националното право. Възможността за ограничаване на това подпомагане до основните обезщетения трябва да се разбира в смисъл, че обхваща най-малко минимален гарантиран доход за съответното лице, помощи в случай на заболяване или бременност и семейни помощи за деца, доколкото такива обезщетения се предоставят на гражданите съгласно националното право.

Нормата на чл. 29, § 1 от Директива 2011/95/ЕС, предвижда, че по отношение на социалното подпомагане условията и редът за предоставяне на основни обезщетения на лицата, на които е предоставена международна закрила, се определят съобразно националното право. Съгласно §2 на разпоредбата възможността за ограничаване на това подпомагане до основните обезщетения трябва да се разбира в смисъл, че обхваща най-малко минимален гарантиран доход за съответното лице. В този смисъл семейните помощи за деца следва да се разглеждат именно като средство за осигуряване на гарантиран минимален доход и като едно от основните обезщетения, които не подлежат на ограничаване.

Предвид гореизложеното, националната правна уредба, ограничаваща възможността за предоставяне на помощи за деца на чужденци, пребиваващи и отглеждащи децата си на територията на Република България с предоставена временна закрила по реда на чл. 39, ал. 1, т. 1 ЗУБ, противоречи на Общностното право и не следва да бъде прилагана.

С оглед изложеното дотук отказът за отпускане на помощта по чл. 10а ЗСПД се явява незаконосъобразен поради противоречие с материалния закон и в несъответствие с целта на закона.

Оспорената заповед следва да се отмени, а преписката да се върне на административния орган за ново произнасяне при съобразяване с дадените по-горе указания по прилагане на закона.

Основателно е и искането за присъждане на адвокатско възнаграждение в полза на адвокат К., която е оказал безплатна правна помощ на жалбоподателя в проведеното производство при условията на чл. 38, ал. 1, т. 1 от ЗА, видно от съдържанието на договора за правна защита и съдействие. Размерът на адвокатското възнаграждение следва да бъде определен, на основание чл. 38, ал. 2 от ЗА вр. чл. 8, ал. 3 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, а именно 1000 лв.

Воден от горното и на основание чл. 172, ал. 2, предл. второ и чл.173, ал.2 от АПК, Административен съд София – град, III отделение, 7-ми състав

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ по жалба на Т. Ч., гражданка на У., ЛНЧ [ЕГН], Заповед № ЗСПД/Д-Е/3851/29.07.2025г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ /ДСП/ – Б., с която е отказано отпускане на еднократна помощ за детето Д. Ч. – ученик в първи клас.

ОСЪЖДА Дирекция „Социално подпомагане“ /ДСП/ – Б. да заплати на адвокат Я. М. К. сумата от 1000 лв. адвокатско възнаграждение на осн. чл.38, ал.2 от ЗА.

ВРЪЩА преписката на Дирекция „Социално подпомагане“ – [населено място] за ново произнасяне в съответствие с дадените указания за тълкуване и прилагане на закона.

Решението не подлежи на обжалване.

СЪДИЯ: